

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/36749>

Please be advised that this information was generated on 2020-09-28 and may be subject to change.

Boom Juridische uitgevers
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
F (070) 330 70 30
E info@bju.nl
I www.bju.nl

EstateTip

Afl. 2005-14

30 maart 2005

Wie plukt de vruchten? De opeisbaarheids- en vruchtenregeling van legaten (art. 4:124 en art. 4:125 BW)

In *EstateTip* 2005-7 werd onder meer aandacht gevraagd voor de aanvaarding, verwerping en afgifte van een legaat (art. 4:201 BW). Thans staat het legaat wederom op de voorgrond. Wanneer is een legaat *opeisbaar* en wie plukt de *vruchten*?

Het komt nog wel eens voor dat in een testament *niets* is opgenomen betreffende de opeisbaarheid van een legaat. Vanzelfsprekend mag een opeisbaarheidsregeling in een modern testament niet ontbreken, maar wat is rechtens indien een regeling niet voorhanden is?

Artikel 4:125 BW wijst ons de weg:

- ‘1. Een legaat van een geldsom wordt zes maanden na het overlijden van de erflater opeisbaar, tenzij hij anders heeft beschikt.
2. Nochtans kan een erfgenaam aan wie een goed der nalatenschap is gelegateerd tegen vergoeding van de waarde of een gedeelte daarvan, de betaling van die vergoeding opschorten tot de verdeling van de nalatenschap, tenzij de erflater anders heeft beschikt.
3. Degene op wie de schuld uit een legaat van een geldsom rust, komt niet in verzuim door het enkele verstrijken van een voor de voldoening bepaalde termijn.
4. Op legaten van een geldsom is artikel 5 van overeenkomstige toepassing.’

Artikel 4:125 BW heeft *onmiddellijke werking* op grond van artikel 130 lid 1 Overgangswet.

Een *geldlegaat* is *zes maanden* na het overlijden van de erflater opeisbaar. Degene op wie het legaat rust of de executeur, wordt een termijn gegund om de benodigde liquiditeiten vrij te maken. Deze termijn kan aan de korte kant bevonden worden als de nalatenschap bijvoorbeeld vooral bestaat uit onroerende zaken. Het is dan aan de *testateur* om de termijn te verlengen. Is dit niet gebeurd, dan geldt als *noodmaatregel*

dat aan de rechter een betalingsregeling kan worden verzocht (art. 4:5 BW), een regeling die ons inziens van dwingend recht is en in voorkomende gevallen, al was het maar ‘ter informatie’, ook opgenomen zou kunnen worden in het testament. Verloopt de termijn overigens, dan gaat de wettelijke rente niet van rechtswege lopen. Daarvoor is, anders dan als artikel 6:83 BW zou gelden, eerst een ingebrekestelling vereist. De testateur kan wel bepalen dat na het verlopen van de termijn een rente verschuldigd is. Zie F.W.J.M. Schols, Handboek Nieuw Erfrecht (2002), p. 134.

De regeling van artikel 4:125 BW ziet alleen op *geldlegaten*. Hoe zit het met de opeisbaarheid van *andere legaten*? Voor de beantwoording van deze vraag moeten wij naar Boek 6 BW. Artikel 6:38 BW bepaalt als volgt:

‘Indien geen tijd voor de nakoming is bepaald, kan de verbintenis *terstond* worden nagekomen en kan *terstond* nakoming worden gevorderd [cursivering van ons, SBS].’

Duidelijke taal! In Klaassen-Luijten-Meijer, Erfrecht (2004) lezen wij op pagina 151 dat zij van mening zijn dat de faciliteit van ‘de niet-fatale termijn’ van artikel 4:125 BW ook voor ‘andere’ legaten geldt. Wij kunnen ons hier in vinden, maar een regeling op maat verdient – zoals eerder gezegd – aanbeveling.

Hoe zit het vervolgens met de *vruchten* van het gelegateerde?

Een legataris aan wie een bepaald goed van de nalatenschap of het vruchtgebruik van een zodanig goed, van de gehele nalatenschap of van een aandeel daarin is vermaakt, heeft recht op uitkering van de vruchten van het hem vermaakte die de erfgenamen hebben geïnd, *nadat* zijn vordering *opeisbaar* is geworden, zo bepaalt artikel 4:124 BW. De rechtsvordering tot uitkering van deze vruchten verjaart overigens door verloop van drie jaren nadat zij zijn geïnd.

Opeisbaarheid en het recht op *vruchten* gaan *hand in hand*. Ondanks het feit dat een legaat nog moet worden afgegeven, nu de ‘Lex Limburgia’ immers geen opgeld doet, komen de vruchten vanaf de dag van *opeisbaarheid* toe aan de legataris. Is de opeisbaarheidsregeling van artikel 4:125 BW niet testamentair gewijzigd, dan komen bij ‘andere legaten’ de vruchten derhalve vanaf overlijdensdatum toe aan de legataris.

Dit is een breuk met het oude recht waar het verzoeken om afgifte en de (vrijwillige) afgifte van belang was (art. 4:1006 oud BW). Overigens geldt ook hier dat de testateur naar eigen smaak een andersluidende regeling kan optuigen.

De nieuwe spelregels hebben ook een *fiscale impact*, zo zal de estate planner niet ontgaan. Denk bijvoorbeeld aan het vraagstuk of ab-aandelen door de legataris van de erflater of van de erfgenamen verkregen worden. Ontbreekt een van artikel 4:124 BW en artikel 3:38 BW afwijkende testamentaire regeling, dan kan de erfgenaam, bij wie dientengevolge een economisch belang bij het ab-pakket ontbreekt, *niet* als ab-houder gekwalificeerd worden, en verkrijgt de legataris in fiscale zin *rechtstreeks* van de erflater.

Het op deze problematiek betrekking hebbende Besluit van 4 april 2001, nr. CCP2001/765M (V-N 2002/22.10) van het ministerie van Financiën, dat nog geënt is op het oude erfrecht, waar opeising en afgifte 'binnen een jaar' centraal stond, moet wellicht naar de prullenbak. Hierover meer in een volgende *EstateTip*.

Tot volgende week!

ScholsBurgerhartSchols

www.scholsburgerhartschols.nl

Boom Juridische uitgevers

www.bju.nl

© 2005 Boom Juridische uitgevers / ScholsBurgerhartSchols

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *EstateTip* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.